

Manglende kvalitet på ikke-finansiell rapportering

I en undersøkelse om ikke-finansiell rapportering, Closing Excellence Survey, svarer flertallet at kvaliteten på ikke-finansielle tall fortsatt henger langt etter kvaliteten på finansielle tall. Vi ser nærmere på resultatene fra undersøkelsen, og hva man kan gjøre for å imøtekomme utfordringer knyttet til intern kontroll og rapporteringsprosessen.

MA, Economics and international affairs
Fredrik Nordbø
EY

Flertallet av de som svarer i undersøkelsen svarer også at selve rapporteringsprosessen av ikke-finansielle tall kun oppleves som en ekstra arbeidsbelastning i en ellers hektisk periode av året. I undersøkelsen spurte vi ansvarlige for rapportering i en rekke norske selskaper om hvordan finansielle og ikke-finansielle tall behandles.

Møter ikke investorers krav

I EYs årlige globale survey hos investorer fremhever hele 92 % at bærekraft og ikke-finansiell rapportering spiller en rolle i investeringsbeslutninger. Samtidig sier over 72 % av de samme investorene at den ikke finansielle informasjonen er for dårlig og ikke møter kravene til kvalitet.

Når investorene ønsker å forstå mer enn historiske finansielle resultater, øker også kravene til selskapsrapporteringen. Der det tidligere var nok å skrive litt om samfunnsansvar, Code of Conduct og love at man ikke skulle finne på noe dumt, etterspør investorer nå detaljer om policy, målsetting, system, og ikke minst verifiserbare og sammenlignbare data, som rapportert eksempelvis gjennom Global Reporting Initiative (GRI) rammeverket.

Ikke-finansiell rapportering

Med «ikke-finansiell» rapportering menes tall og informasjon om selskapets resultater utover det finansielle regnskapet. Dette kan inkludere informasjon om ansatte, kunder, miljø, innovasjon osv. og dekker det vi kjenner som bærekraftrapportering. Flere land stiller nå økte krav til slik rapportering. Storbritannia krever en «strategisk rapport» fra børsnoterte selskaper, og rapportering av «gender pay gap». Frankrike stiller krav til verifisert klimaregnskap og klimarisikrapportering.

Manglende kvalitet på ikke-finansielle tall fører til svekket tiltro fra investorer. For å sitere Matthew Smith, leder for bærekraftige investeringer i Storebrand, så vil svak rapportering om bærekraft og andre ikke-finansielle tema føre til «shit in shit out», og være ubrukelig i investeringsvurderingen.

Rapporteringsprosessen – mindre moden for ikke-finansielle tall

Dette «rapporteringsgapet» reflekteres også i svarene fra vår Closing Excellence Survey, hvor vi spør våre norske revisjonsklienter både om deres finansielle og ikke-finansielle rapportering for å undersøke hva de oppfatter som utfordringer og forbedringsmuligheter. På spørsmålet om interne kontroller for ikke-finansiell rapportering holder samme kvaliteten som finansiell rapportering, svarte 58 % prosent nei. Vi stilte dem deretter spørsmålet om hva som skal til for å forbedre rapporteringen. Forankring hos ledelse, forbedring av rapporteringsprosesser, økt

datakvalitet, ressurser og rapporteringsrammeverk, var noen av temaene som gikk igjen i besvarelsen.

Tone from the top er avgjørende

Manglende prioritering hos ledelsen er blant de mest fundamentale utfordringene for ikke-finansiell rapportering som trekkes frem i besvarelsene fra våre norske revisjonsklienter. Dersom bærekraft og ikke-finansielle aspekter ikke er på agendaen til selskapets ledelse, vil dette sende et signal nedover i selskapet og forsterke andre utfordringer som trekkes frem i undersøkelsen, som eksempelvis mangelfulle policyer og retningslinjer, eller utilstrekkelig allokering av ressurser. De rapporterte tallene vil heller ikke se troverdige ut i et selskap hvor rapporteringen ikke er forankret hos ledelsen.

Ikke-finansiell rapportering må altså ha et utgangspunkt i tydelige signaler fra ledelsen, der de forskjellige assosierte prosessene er knyttet til klare poli-

cyer og målsettinger, som setter retningen for den interne styringen og den eksterne rapporteringen.

Må formalisere ikke-finansielle rapporteringsprosesser

«You can't report what you don't manage» kan oppsummere en annen grunnleggende utfordring mange trekker frem for ikke-finansiell rapportering. Mange selskaper som blir pålagt av eier, styre eller ledelse å rapportere på bærekraft, kan være i en posisjon der de innser at de faktisk ikke har tilstrekkelig styring på ikke-finansielle aspekter ved selskapet.

Et første steg for å kunne tilby effektiv ikke-finansiell rapportering vil derfor for mange være å strukturere interne prosesser og opprette styringssystemer for ikke-finansielle aspekter som miljø, HR, leverandørkjedestyring, compliance osv. Slik kan man lage et grunnlag for å bygge et effektivt og pålitelig rapporteringssystem fra bunnen av, fremfor å ta snarveien hvor man «rapporterer først og styrer etterpå».

Automatisering kan økte kvaliteten

«You can't manage what you can't measure» er et annet ordspråk som holdes kjært av mange med utdanning innen økonomi og revisjon. Dette gjelder også ikke-finansiell rapportering, hvor datakvalitet er blant de fremste utfordringene. I tillegg til å være et resultat av ovennevnte faktorer, er datakvaliteten til slutt avhengig av systemer for konsolidering og rapportering.

Besvarelsene i vår Closing Excellence Survey trekker frem behovet for å forbedre rapporteringssystemer, spesielt for indikatorer som HMS, som er en av de ikke-finansielle indikatorene som det har vært rapportert om lengst. HMS er et eksempel på et tema med indikatorer som lett er kvantifiserbare og godt egnet til å systematiseres på lik linje med finansielle tall.

En annen indikator kan være karbonregnskapet, som tilsvarende kan formaliseres i et internt rapporteringssystem. Det finnes her flere som leverer software og systemløsninger for slik

rapportering, blant annet Cemasis og Credit360, som har designet en egen programvare for intern og ekstern rapportering som kan tilpasses ulike bedrifter. Det finnes også flere løsninger som er integrerte i de finansielle rapporteringssystemene. Gjennom å benytte slike løsninger kan man spare mye tid for interne ressurser, samtidig som man forbedrer datakvaliteten gjennom standardiserte prosesser for innhenting og prosessering av dokumentasjon.

Ressursene avgjør

Vi ser at det ikke holder med policyer og modne systemer i selskapsfunksjonene hvis det ikke finnes dedikerte ressurser for å gjennomføre og koordinere den ikke-finansielle rapporteringen, noe vi har sett flere eksempler på i vår rolle som bærekraftsrevisor. Der som man forsøker å kutte kostnader ved ikke å sette av nok ressurser, kan man ende opp med å bruke mer tid på å rapportere dårligere enn man ellers ville ha gjort dersom det var satt av tilstrekkelig bemanning for å håndtere prosessen. Som diskutert ovenfor er også det totale ressursbehovet ofte større som følge av umodne internkontroller, men kan i mange tilfeller reduseres gjennom å bruke de rette ressursene til rett tid.

Kompetanse er et stikkord som ofte trekkes frem i undersøkelsen, da mange som rapporterer på bærekraft eller ikke-finansielle tall mangler forståelse og innsikt i rapporteringsrammeverk og prosesser. Det vil være nødvendig å investere i tilstrekkelig kompetanse gjennom kursing og akkreditering i GRI, rekruttering eller gjennom ekstern bistand.

Rammeverk gir struktur til ikke-finansiell rapportering

GRI-rapportering gir et utgangspunkt som det kan bygges et effektivt rapporteringssystem rundt. GRI stiller krav til å redegjøre for styringspraksis fra policy, forpliktelser, målsettinger, ansvar og delegering, ressurser, resolusjonsmekanismer og interne prosjekter knyttet til vesentlige tema.

Ansvarlig leverandørstyring er et eksempel på et bærekraftsaspekt mange glemmer, hvor GRI kan bidra med struktur for styring og datainnhenting. Flere selskaper har policy og retningslinjer for å følge opp leverandører på bakgrunn av compliance, menneskerettigheter eller miljø, men dersom man skal rapportere om dette på en overbevisende måte, må man kunne vise til tall og statistikk som dokumenterer arbeidet og vitner om at man selv har kontroll på sin leverandørkjede. GRI gir alternative indikatorer og veiledning om hvordan man skal rapportere om dette (hvis det oppfattes som vesentlig).

Verifikasjon av ikke-finansielle tall bidrar til oversiktlige prosesser

Sasja Beslik, leder for bærekraftig finans i Nordea, uttalte under årets Arendalsuka at det som Nordea, som investor, ønsket seg mest fra selskapene, var «troverdig og verifisert klimarisikorapportering».

Tredjeparts verifikasjon er en av de raskeste måtene for å forbedre rapporteringen av de ikke-finansielle tallene. Ikke bare fordi det gir ekstern validering, men også fordi man gjennom verifikasjonen får en årlig gjennomgang av prosesser, ansvar, policy og datakvalitet, og slik sett får et helhetlig bilde av status for et aktuelt bærekraftsaspekt,

Dette kan forsterke og effektivisere interne prosesser og hjelpe rapporteringsansvarlige med å håndtere de utfordringene som fremheves i våre undersøkelser. Revisjonen bidrar slik sett til å øke disiplin i rapporteringen, heve kvaliteten og imøtekommer investorenes behov.

Til oppsummering kan vi si at dersom ikke-finansielle tall skal rapporteres, må de rapporteres skikkelig. Økt betydning av ikke-finansielle faktorer krever økt disiplin av ikke-finansiell rapportering. Man har behov for solid forankring og målsettinger for arbeid med bærekraft, strukturerte prosesser med tilstrekkelig kompetanse og bemanning, og sist, men ikke minst, ekstern verifikasjon av tallene.